

DECIZIE

17 decembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadi
Iuliana Oprea
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinînd recursul declarat de către Leporda Vera,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Verei Leporda, persoană
cointeresată Consiliul Raional Briceni cu privire la constatarea faptului juridic,
împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 29 mai 2014, prin care a fost admis
apelul declarat de către Consiliul raional Briceni, casată hotărârea Judecătoriei Briceni
din 12 iulie 2013, și emisă o nouă hotărâre prin care s-a dispus scoaterea cererii de pe
rol,

c o n s t a t ă

La 08 mai 2013, Leporda Vera, persoană cointeresată Consiliul Raional Briceni a
depus cerere de chemare în judecată cu privire la constatarea faptului juridic.

În motivarea acțiunii a indicat că bunica sa, Chicaroș Ecaterina, născută la 02
ianuarie 1888 și Traista Dumitru Ion s-au aflat în concubinaj și au dus o gospodărie
comună pînă la sfîrșitul vieții.

Sușține că acest fapt este confirmat de către Ababii Ivan Vasile născut la 02
martie 1925 și Nirones Valentin Ivan născut la 13 decembrie 1929, care locuiesc în satul
Tabani raionul Briceni.

Solicită constatarea faptului că Chicaroș Ecaterina născută la 02 ianuarie 1888 și
Traista Dumitru s-a aflat în concubinaj și au dus gospodăria comună pînă la sfîrșitul
vieții.

Prin hotărârea Judecătoriei Briceni din 12 iulie 2013, acțiunea a fost admisă fiind
constatat faptul că bunica lui Leporda Vera - Chicaroș Ecaterina Gheroghe născută la 02
ianuarie 1988 și Traista Dumitru Ion au trăit în concubinaj pînă la 12 mai 1979.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 15 octombrie 2013, a fost admis apelul
declarat de către Consiliul raional Briceni, casată hotărârea primei instanțe și dispusă
scoaterea cererii de pe rol.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2014, a fost admis
recursul declarat de Leporda Vera, casată decizia instanței de apel și restituită pricina
spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 29 mai 2014, a fost admis apelul declarat de către Consiliul raional Briceni, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre prin care s-a dispus scoaterea cererii de pe rol.

La 25 iulie 2014, Leporda Vera a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea acțiunii a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală, neîntemeiată și emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

Susține că instanța de apel la emiterea deciziei eronată a concluzionat că acțiunea în speță este depusă în scopul depunerii ulterioare a cererii de restituire a bunurilor confiscate ale lui Chicaroș Ecaterina, care a decedat la 12 mai 1979 și neîntemeiat a stabilit existența unui litigiu între ea și Consiliul raional Briceni cu privire la restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea compensației care îi revin Ecaterinei Chicaroș în urma deportării și reabilitării ulterioare.

Consideră că instanța de apel nejustificat a invocat prevederile art. 267 lit. 1) CPC, deoarece prin acțiunea înaintată a solicitat constatarea faptului cu valoare juridică a concubinajului între Chicaroș Ecaterina și Traista Dumitru din anul 1935 până în anul 1979 care până la începerea războiului nu au avut posibilitate să-și înregistreze căsătoria, iar în anul 1949 au fost deportați.

Mai mult decât atât, în anul 1954 doar Chicaroș Ecaterina a revenit în Republica Moldova, din motiv că Traista Dumitru în anul 1952 a decedat în locul de deportare.

Susține că scopul înaintării prezentei cereri de chemare în judecată este inițierea unei proceduri civile de restituire a bunurilor confiscate sau recuperarea valorii acestora prin achitarea compensației, și în baza Certificatului de moștenitor legal din 20 decembrie 2011, este în drept să inițieze o asemenea acțiune, însă doar după constatarea faptului concubinajului între bunica sa Chicaroș Ecaterina și Traista Dumitru.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 25 iulie 2014, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel.

Înaintând acțiunea în judecată cu privire la constatarea faptului juridic Leporda Vera a solicitat constatarea faptului că bunica sa Chicaroș Ecaterina Gheorghe născută la 02 ianuarie 1988 și Traista Dumitru Ion în perioada anilor 1935 – 1979 s-au aflat în relații de concubinaj.

Judecând pricina dată, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, stabilind faptul că Chicaroș Ecaterina Gheorghe născută la 02 ianuarie 1988 și Traista Dumitru Ion au trăit în concubinaj până în anul 1979.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Consiliul raional Briceni împotriva hotărârii primei instanțe, instanța de apel, verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și având la bază cumulul de probe prezentate de părți, corect a ajuns la concluzia temeiniciei apelului și casării hotărârii primei instanțe.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că din materialele dosarului rezultă cu certitudine că Leporda Vera prin cererea depusă în procedură specială solicită să fie constatat faptul că bunica sa Chicaroș Ecaterina s-a aflat în relații de concubinaj cu Traista Dumitru.

Tot materialul probator atestă că drept temei pentru depunerea cererii de chemare în instanța de judecată a servit Certificatul de moștenitor legal din 20 decembrie 2011, în conformitate cu care Leporda Vera este moștenitoare a averii succesoriale a lui Chicaroș Vasile decedat la 07 martie 2002, și anume a dreptului de a cere în temeiul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, restituirea bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie sau recuperarea valorii acestora prin achitarea de compensații ce revin Ecaterinei Chicaroș, care a decedat la 12 mai 1979 și a fost reabilitată în anul 1991 în conformitate cu Decretul Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 16 ianuarie 1989 și Certificatul de reabilitare nr. 21-670/10-3360 eliberat de Procuratura Generală a RM la data de 17 august 20101 (f.d. 4).

La caz, este cert și faptul că Consiliul raional Briceni nu este de acord cu constatarea faptului concubinajului între Chicaroș Ecaterina și Traista Dumitru din motiv că nu există probe incontestabile și pertinente în acest sens.

Conform art. 279 alin. (1) lit. a) CPC, instanța judecătorească examinează în procedură specială pricinile cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.

În conformitate cu art. 281 alin. (1) al. (2) lit. j) CPC, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau reale ale persoanelor fizice și ale organizațiilor. Instanța judecă pricinile în care i se cere să constate concubinajul, în cazurile stabilite de lege.

Iar, reieșind din prevederile art. 282 alin. (1) lit. c) CPC, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care, constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Totodată conform art. 280 alin. (3) CPC, dacă, la depunerea cererii sau la examinarea pricinii în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța scoate cererea de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

În consecință la caz au relevanță și prevederile art. art. 39 alin.(1) și (3) din Legea nr. 100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, care indică că, persoanele care s-au aflat în relații de căsătorie consensuale în perioada de pînă la 8 iulie 1944 le pot legaliza prin încheierea căsătoriei în modul stabilit. În acest caz, căsătoria se va considera valabilă de la data menționată de persoanele în cauză în declarația de căsătorie.

În cazul în care una dintre persoanele care s-au aflat în relații de căsătorie consensuale pînă la 8 iulie 1944 a decedat sau a fost dată dispărută în timpul războiului, căsătoria poate fi înregistrată numai pe baza unei hotărâri judecătorești privind constatarea existenței unor asemenea relații între persoanele respective, cu indicarea

datei în care au început. La rubrica „Mențiuni” din actul de căsătorie se înscriu și datele cu privire la hotărîrea judecătorească.

Însă după cum rezultă din conținutul pretențiilor înaintate de Leporda Vera, acesta solicită constatarea faptului aflării în relații de concubinaj a Ecaterinei Chicaroș Gheorghe și Traista Dumitru Ion pînă la decesul Ecaterinei Chicaroș la 12 mai 1979, fără a fi invocat motivul imposibilității înregistrării căsătoriei dintre Chicaroș Ecaterina și Traista Dumitru după 08 iulie 1994.

Or, prin prisma normelor invocate supra, legiuitorul a reglementat posibilitatea constatării relațiilor de concubinaj numai pînă la 08 iulie 1994, astfel, după această dată căsătoria urmînd a fi înregistrată la organele de stare civilă în modul prevăzut de lege.

Cu atît mai mult că, deși, Legea nr. 100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă prevede înregistrarea relațiilor consensuale în baza unei hotărîri judecătorești numai în cazul în care una dintre persoane a decedat sau a fost dată dispărută în timpul războiului, însă din susținerile recurente rezultă că Ecaterina Chicaroș și Traista Dumitru au fost deportați în Siberia la 12 iulie 1949 și nu au decedat sau dispărut fără veste în timpul războiului.

Sub acest aspect prin aplicarea regulilor de interpretare a nomelor legale enunțate este evident că pretențiile Verei Leporda din cererea de chemare în judecată sunt neîntemeiate, respectiv, din considerentele menționate nici recursul nu poate fi admis.

În consecința, Colegiul reține că deși, instanța de apel neîntemeiat a dispus scoaterea cererii de pe rol, însă constatînd netemeinicia pretențiilor înaintate de Leporda Vera și pentru a nu crea ultimei în propria cale de atac o situație mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu recurs, instanța de recurs consideră necesar de a menține decizia instanței de apel.

În această ordine de idei, se constată că argumente invocate în recurs nu pot fi reținute, din motiv netemeinicii lor.

Distinct de cele relatate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de către Leporda Vera.

Se menține decizia Curții de Apel Bălți din 29 mai 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Verei Leporda, persoană cointeresată Consiliul Raional Briceni cu privire la constatarea faptului juridic.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Judecătorii

Iulia Sîrcu

Iuliana Oprea

Valentina Clevadi

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva